

Ajatuksia monialaisesta yhteistyöstä kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja rehtorin näkökulmasta

Kymmenen viime vuoden aikana monialainen yhteistyö on muuttunut merkittävästi. Vuonna 2009 Opetusministeriön työryhmä sai valmiiksi selvityksen *Monialaisen viranomaisyhteistyön ja etsivän nuorisotyön lakisääteistämisestä* (2009:22) Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nuorisolakia, opiskelijavalintarekisteriä ja ylioppilastutkintorekisteristä annettua lakia. Pyrkimyksenä on tehostaa nuorten mahdollisuuksia saada julkisia palveluja ja parantaa nuorille tarjottavaa varhaista tukea. Tärkeäksi muodostuu myös nuorten sosiaalinen vahvistaminen. Perimmäisenä tavoitteena on syrjäytymisuhan minimointi ja koulutukseen sekä työelämään pääsyn edistäminen.

Toimintaa koordinoisi kuntaan perustettava monialainen työryhmä. Pyrkimyksenä olisi muodostaa nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluisivat opetus-, terveys-, sosiaali- ja nuorisotoimen edustajien lisäksi edustajat työvoimahallinnosta ja poliisista. Mahdollista olisi edustus myös puolustushallinnosta.

Verkoston tehtävänä olisi tehostaa nuorten palveluihin ohjautumista ja suunnitella sellaisia menettelytapoja, joilla voidaan turvata nuoren kannalta välttämättömien tietojen vaihto. Verkosto ei käsitelisi yksittäisen nuoren asioita vaan pohtisi kriittisesti niitä haasteita, joita ilmenee nuorten palveluihin liittyen.

Erikseen säädettäisiin niin sanotusta etsivästä nuorisotyöstä, jonka tehtävänä on löytää sellainen nuori, joka on tuen tarpeessa, mutta ei tukimuotojen piirissä. Tavoitteena on saattaa nuori tuen piiriin ja löytää sellaiset tuen muodot, joilla edistetään nuoren itsenäistymistä, kasvua, koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumista.

Kunnan velvoitteeksi muodostuisi nimetä etsivästä nuorisotyöstä vastaava työntekijä. Ehdotetussa laissa on salassapitosäädöksiin liittyviä muutosehdotuksia. Pyrkimyksenä on luoda toimintamalli, jossa salassapitosäädösten estämättä tiettyjen viranomaisten tulisi luovuttaa etsivään nuorisotyöhön nimetyille kunnan työntekijälle yksilöinti- ja yhteystiedot, jotta a) nuori voitaisiin tavoittaa ja b) nuorelle olisi mahdollista tarjota erilaisia varhaisen tuen tukimuotoja. Tavoitteena on saada laki voimaan 1.7.2010.

Kunnassa toimivan työntekijän tasolla muutokset ja mahdollinen lakisääteistäminen on enemmän kuin tervetullut uudistus. Järjestelmien muuttaminen kuntalainen paremmin huomioivaksi tulisi olla itsestäänselvyys. Lakimuutos tekee yhteistoiminnasta velvoittavan. Lisäksi salassapitoon liittyviin haasteisiin saadaan lakimuutosten jälkeen selkeyttä.

Mitä hyötyä monialaisesta yhteistyöstä on? Toimintakenttä on yhteinen. Ne nuoret, joilla on haasteita, ovat useiden eri palvelujen piirissä tai eivät ole kiinnittyneet mihinkään tuen muotoon. Myös useat hallintokunnat/prosessit tekevät työtä lapsen, nuoren ja perheen eteen. Työ yksin tehtynä on tehotonta, resursseja ja aikaa vievää. Myös lopputulos voi jäädä laihaksi tai suunniteltu vaikutus saamatta, kun toimitaan yksin.

Mitä hyötyä etsivästä nuorisotyöstä on nuorelle itselleen? Usein jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa on mahdollista saada apua usealta eri taholta samanaikaisesti, vähintään kuitenkin niin, ettei samoja asioita tarvitse kertoa moneen kertaan. Jos nuori tarvitsee ja etsii apua, etsivä työ mahdollistaa sen, että apua on mahdollista koordinoita, niin että nuorta ei siirretä toimijoiden välillä.

Mitä hyötyä etsivästä nuorisotyöstä on työntekijälle? Kun toiminta on yhteisten mallien ja sovittujen käytäntöjen kautta suunniteltu säästyy jokaiselta toimijalta aikaa. Tällöin toimitaan myös samojen taustatietojen kanssa. Yhteinen suunnittelu ja toiminnan toteuttaminen auttaa työssä jaksamisessa sekä mahdollistaa useampien yksilöllisten vaihtoehtojen toimintatapojen räätälöinnissä.

Perusasteen jälkeinen keskeyttäminen on lisääntynyt. Keskeyttämistä on kahdenlaista; nuori keskeyttää opinnot ja siirtyy toiseen koulutukseen tai nuori keskeyttää eikä jatka mihinkään. Keskeyttäminen ei ole aina negatiivista, mutta niillä nuorilla, jotka keskeyttävät toisen asteen koulutuksen on huomattava syrjäytymisen

riski. Erityisesti tähän tilanteeseen on mahdollista nyt lakiehdotuksen mukaan saada apua. Edelleenkin nuorella ei ole velvollisuutta ottaa vastaan tarjottua palvelua. Käytännössä on kuitenkin huomattu, että erilaisten tukimuotojen tarjoaminen antaa nuorelle mahdollisuuden ja vaikka tukea ei otettaisi heti vastaan, jää nuorelle tieto, mistä tukea voi hakea, jos elämäntilanne tai mieli muuttuu.

Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle erilaisia laskutapoja käyttäen noin miljoona euroa. Varhaisessa vaiheessa tarjottu tuki on erityisesti henkilökohtaisella tasolla merkittävää, nuoren elämässä voi tapahtua merkittävä positiivinen suunnan muutos. Lisäksi yhteiskunnan varoja säästyy huomattavasti. Säästyneille rahoille on kunnassa erityisesti tulevaisuudessa runsaasti menokohtia.

Rehtorina näen monialaisen yhteistyön merkittävänä positiivisena jatkumona mm. moniammatilliselle oppilas- ja opiskelijahuollolle. Oppilashuollon valtakunnallisen kehittämishankkeen tarkoituksena on saattaa hyväksi havaitut käytännöt laajasti kaikkien kuntien koulutoimien käyttöön.

On erinomainen asia, jos kunnan perusopetuksessa on toimiva moniammatillinen oppilashuolto ja tästä suoran jatkumon muodostava toimiva toisen asteen opiskelijahuolto sekä tulevaisuudessa monialainen yhteistyöryhmä ja etsivästä nuorisotyöstä vastaava työntekijä. Nämä työryhmät eivät voi toimia ilman, ettei niiden toimintaa suunnitella ja koordinoida kunnan tasolla niin, että päällekkäisyyksiä ei muodostu tai niiden eheään toiminnalliseen ketjuun jäisi heikkoja toimimattomia lenkkejä.

Aiotut lainsäädäntömuutokset lähtevät nähdäkseni myös siitä, että jokaiselle nuorelle tarjotaan eheä opin, kasvun ja kehityksen polku huolimatta nuoren erilaisista haasteista tai vaikeuksista. Lainsäädäntöuudistusten myötä ollaan lähempänä sitä perustehtävää, mikä kunnan tehtäväksi on ajateltukin; taata tasokkaat ja oikea-aikaiset palvelut ja tuen muodot jokaiselle nuorelle kuntalaiselle.